

Nomenclàtor

Nomenclàtor toponímic de la Catalunya del Nord, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 2007.

El volum que presenten, en edició conjunta, l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat de Perpinyà neix, tal com indiquen els seus compiladors, amb la voluntat de servir la cultura catalana, i d'una manera particular la de la Catalunya del

Nord. Generosament –si se'm permet de dir-ho així– aquesta voluntat de servei s'estén a la cultura occitana del *Fenolhet* o *Fenolhedés*. Estretíssims lligams històrics i, sobretot, avatars i condicionants polític-administratius justifiquen aquesta opció metodològica i, en conseqüència, la inclusió dels topònims occitans d'aquesta àrea geogràfica. També hi són recollits, en nombre de vuit, els topònims d'origen francès que avui, atesa la seva funció identificativa i referencial, són d'ús indispensable en aquesta regió.

En general, el contingut del recull –i la seva mateixa existència– s'adiu amb les recomanacions del GENUNG (Grup d'Experts de les Nacions Unides per als Noms Geogràfics), organisme que propugna la creació de nomenclàtors toponímics que recullen els noms de lloc genuïns d'acord amb criteris científics ben establerts.

Els autors assumeixen aquestes pautes i, com en qualsevol afer lingüístic, parteixen de l'oralitat, de la pronúncia genuïna, de manera, doncs, que hom

reconeix igualment la necessitat de representar-la d'una manera adequada i precisa en aquesta obra, és a dir, mitjançant un sistema de notació reconegut; en aquest cas, el sistema emprat és el de l'AFI (Alfabet Fonètic Internacional), versió senzilla, de la qual és dóna una oportuna exemplificació que ajuda el lector a interpretar-ne les dades.

La informació –valgui el tòpic– s'organitza d'una manera clara i entenedora. La primera divisió és feta sobre la base de les comarques, i dins de cada comarca els municipis s'ordenen per ordre alfabètic. En cada municipi consta, en primer lloc, el cap o els caps municipals i, en segon lloc, i a sota, els altres topònims del terme, ordenats alfabèticament a partir del nom propi. Les altres columnes contenen la categoria geogràfica, la transcripció fonètica i la forma oficial francesa.

A més d'això, cal remarcar que, en el cas de topònims nord-catalans que són d'ús molt general en tot l'àmbit català, els compiladors hi consignen, a més de la local, la forma fonètica en llen-

gua estàndard, i igualment es recullen –en el cas d'haver-n'hi– aquelles altres pronúncies que són significatives en l'indret a què es refereixen. D'altra banda, la toponímia de la comarca de la Fenolleda hi és aplegada en apèndix, però sense la transcripció fonètica occitana, car aquesta comesa correspon, en realitat, a l'Institut d'Estudis Occitans.

A tot el que hem dit fins aquí, hi hem d'afegir un fet que pot sorprendre el lector: l'Estat francès no disposa, a hores d'ara, d'una toponímia oficialment fixada; coneix, això sí, tot un seguit d'usos avalats per l'actuació de les diferents administracions públiques i d'algunes institucions privades; essent així, i assabentats d'aquesta curiosa circumstància, només ens resta esperar que aquesta aportació, aquest nomenclàtor, contribueixi, si més no, a la uniformització i difusió dels noms de lloc nordcatalans i a reconèixer-los, al capdavant, el valor que els correspon en quant elements configuradors del nostre patrimoni cultural. ♦

JORDI DORCA

Gramàtica del text

Maria J. Cuenca Ordiñana *Gramàtica del text*, Gramàtica del text, Edicions Bromera, Alzira 2008.

Una de les activitats principals en l'ensenyament de la llengua és l'anàlisi de textos. Maria Josep Cuenca, a partir de la seva experiència en les aules universitàries i en l'ensenyament secundari i partint de

la proposta de Halliday i Hasan en *Cohesion in English* (1976), ha confeccionat *Gramàtica del text*, un llibre que ens ofereix una visió general de la gramàtica del text a partir de l'estudi de mecanismes de cohesió, tenint en compte els processos interpretatius d'adequació i coherència que presenten.

L'autora se serveix de textos i fragments reals per a explicar amb exemples conceptes com la dixi, la modalització, els discurs citat, l'anàfora, l'oració composta i la connexió textual.

Com bé ens explica, un dels objectius d'aquest llibre és posar de manifest la relació entre els mecanismes de cohesió i les altres dues propietats textuales. Cuenca compara la textualitat amb una moneda, així «la cohesió és la cara formal del text i la cara interpretativa correspon, segons el cas, a l'adequació o a la coherència».

Cal que tinguem present que la coherència és el que basteix el significat del text. Per tant, és necessari que hi hagi un tema amb una estructura clara i que el text combini correctament la in-

formació coneguda amb la informació nova. D'altra banda, hem d'entendre l'adequació com «un seguit de paraules i oracions relacionades»; en aquest punt, l'autora destaca que els fenòmens d'aquesta propietat que estan més relacionats amb la cohesió són els que tenen a veure amb la situació comunicativa i amb les persones del discurs: la dixi, la modalització i el discurs citat. A més a més, tot i que ens recorda que podem dividir els mecanismes de cohesió en tres grans blocs –modalització del discurs citat, mecanismes de referència i connexió–, Cuenca proposa d'analitzar les marques relacionals en funció del grau interpretatiu al qual s'enllacen; aquí entren en joc l'adequació i la coherència.

El llibre es divideix en cinc blocs; en el darrer hi trobem la conclusió. Es tracta d'un repàs de les dues propietats del text amb caràcter interpretatiu, l'adequació i la coherència. També hi fa un resum dels mecanismes de cohesió que s'han analitzat al llarg del llibre i una síntesi de la relació que tenen aquests meca-

nismes amb els processos interpretatius.

Finalment, l'autora posa en relleu el fet de tenir present que l'objectiu és veure quina funció discursiva realitza cada propietat textual i no tant saber-les identificar, enumerar i classificar formalment, com tradicionalment s'ha fet. Cal partir de la interpretació i arribar a la forma. Per tant, el més important és la comprensió del concepte, així com la interrelació de la marca de cohesió amb la seva interpretació; també cal identificar el grau d'adequació del text al context enunciatiu i el nivell de coherència del text com a unitat de significat i de comunicació.

Amb tot això, podem garantir que Cuenca ens presenta una eina útil, tant des del punt de vista de l'anàlisi, en el sentit de base per al comentari de text, com també des de l'òptica de la producció, és a dir, per a millorar la construcció de textos. ♦

MARIA CUCURULL